

Polska tradycyjnie wielokulturowa – niezwykły portret polskiego społeczeństwa na wystawie „Familiar Strangers” we Francji

Polska nigdy nie była krajem jednorodnym etnicznie ani kulturowo. Od 10 września francuska publiczność będzie mogła oglądać w 49 Nord 6 Est—Frac Lorraine wystawę „Familiar Strangers. Une Pologne multiple”, która rzuca wyzwanie stereotypowemu wyobrażeniu Polski. Ekspozycja zaprasza widzów do odkrycia jej złożonej tożsamości i wielokulturowego dziedzictwa. Złożył się na nią prace współczesnych artystów i artystek z Polski i Europy Wschodniej, w dużej mierze prezentowane we Francji po raz pierwszy.

Portret Polski wielokulturowej

Proponując spojrzenie na polskie społeczeństwo przez pryzmat mniejszości oraz społeczności „z pogranicza”, wystawa „Familiar Strangers. Une Pologne multiple” przypomina, że migracja i wymiana kulturowa od zawsze były nieodłączną częścią ludzkiego doświadczenia. Jak podkreślają kuratorki wystawy – **Joanna Warsza i Fanny Gonella**, przestanie to jest szczególnie aktualne dzisiaj, kiedy wybuch wojny w Ukrainie na nowo każe nam przemyśleć pojęcie europejskiej wspólnoty.

„Brutalna inwazja Rosji na Ukrainę uwidoczniła różnice między doświadczeniami Europy Wschodniej i Zachodniej, a także dominację zachodnioeuropejskiej perspektywy w opowieści o naszym regionie. Wystawa ukazuje unikalny charakter i różnorodność regionu z perspektywy jego mieszkańców i mieszkanki, w szczególności mniejszości” – mówi Joanna Warsza.

Wystawa pokazuje, że polską historię i kulturę od wieków kształtowały migracje oraz współistnienie różnych społeczności. Zaprasza do odkrywania kultur obecnych w Polsce, a także ich historycznych związków z Lotarynią, odśladając mniej znane doświadczenia wspólnego życia. Łącząc perspektywę twórców i twórczyń z Polski i Europy Wschodniej z pracami osób o polskich korzeniach mieszkających w Lotarynii oraz dziełami z kolekcji Frac Lorraine, proponuje spojrzenie na Polskę wykraczające poza ramy jednorodnej tożsamości narodowej.

Wśród prezentowanych na wystawie artystów i artystek znaleźli się reprezentanci i reprezentantki krajowej sceny artystycznej oraz regionu Europy Wschodniej: **Assaf Gruber, Janek Simon, Jasmína Metwaly, Małgorzata Mirga-Tas, Ngo Van Tuong, Oliwia Bosomtwe, Renata Rara Kamińska, Aleksandra Wasilkowska (Shadow Architecture) oraz Zuzanna Hertzberg.**

Ich prace składają się na niezwykły obraz Polski, który wystawia na próbę mit narodowej jednorodności. To jednocześnie perspektywa, która zachęca do pogłębionej refleksji nad tożsamością całego regionu Europy Wschodniej – jego historii, współczesności oraz miejsca w europejskiej wspólnotie.

Bliżej niż dalej: Polacy, Francuzi, Europejczycy

Wystawa, kuratorowana przez Joannę Warszę i Fanny Gonellę, dyrektorkę Frac Lorraine, jest kontynuacją projektu, którego pierwszą odsłonę – „Familiar Strangers. Eastern Europeans” – można było oglądać w ubiegłym roku w **Centrum Sztuk Pięknych BOZAR w Brukseli**. Sam tytuł, który przetłumaczyć można jako „Znajomi nieznajomi”, jest odwołaniem do określenia użytego przez Stuarta Halla w autobiografii „Familiar Stranger. A Life Between Two Islands”. Hall, pochodzący z Jamajki słynny brytyjski socjolog i jeden z założycieli studiów kulturoznawczych, a zarazem migrant przez całe życie pozostający na pograniczu dwóch kultur i społeczeństw, na zagadnienia

tożsamości narodowej proponował patrzeć z perspektywy „terenów granicznych”: obrzeży i marginesu.

Francuska odsłona ekspozycji **została poszerzona o prace lokalnych artystów i artystek z regionu Grand Est o polskich korzeniach, Ewy Prusiewicz oraz duetu OPJ Cyganek i Julie Poulain**. Ich udział odsłania więc jeszcze jedną historyczną relację, który nadaje wystawie dodatkowy, polsko-francuski kontekst. Jest nim obecność na terenie Lotaryngii potomków rodzin polskiego pochodzenia, która wynika z masowych migracji Polaków w latach 20. XX w. w poszukiwaniu pracy w tamtejszym górnictwie i przemyśle ciężkim.

Ponadto prace zestawione zostały z dziełami polskich pionierek sztuki konceptualnej i feministycznej, które na stałe znajdują się w kolekcji Frac Lorraine. Francuska publiczność będzie mogła dzięki temu szerzej zapoznać się z najświeższymi pracami z dorobku twórczyń polskiej neoawangardy: głośnymi fotografiami z serii „Sztuka konsumpcyjna” autorstwa **Natalii LL**, dokumentacją rytualnej „Procesji” **Ewy Murak** ulicami Warszawy połowy lat 70. czy pracami **Ewy Partum**. Na wystawie pokazane zostaną również współczesne prace **Emmy Dajskiej** pozostające w kolekcji Frac Lorraine.

Poszukiwanie tego, co wspólne

Przybliżając doświadczenia migrantów i migrantek, wystawa zachęca do spojrzenia na nowo na nasze relacje z „najbliższymi nieznajomymi” oraz przypomina o tym, jak głęboko zjawiska migracyjne od wieków wpływały na Europę. To zarazem perspektywa, która uznaje złożoność naszego regionu i odrzuca dominujące przez długie lata postrzeganie tożsamości Europy Wschodniej przez prosty kontrast do Europy Zachodniej: jako „innej Europy”, gorszej i peryferyjnej. W obliczu społecznych kryzysów i wyzwań, z jakimi mierzymy się w obliczu wojny w Ukrainie, podkreślanie wartości różnorodności i wymiany kulturowej nabiera nowych znaczeń.

„Historia Polski nigdy nie była historią jednorodności. Od wieków tworzyły ją spotkania kultur, języków i tradycji. Wystawa *Familiar Strangers* przypomina o tym dziedzictwie, ale jednocześnie pokazuje, że pozostaje ono aktualne także dziś. Polska kultura współtworzona jest przez osoby o różnym pochodzeniu i doświadczeniu – przez społeczność polską, ukraińską, białoruską czy romską. Dzięki temu jest bogata i różnorodna, podobnie jak sama Europa. To właśnie kultura pozwala przekładać tę różnorodność na dialog i wzajemne zrozumienie. Od nas zależy, czy zbudujemy na niej solidarność, zaufanie i trwałe relacje” – mówi **Olga Wysocka**, dyrektorka **Instytutu Adama Mickiewicza**.

Zapowiedź Sezonu kulturalnego Francja-Polska 2027

Wystawa jest kolejnym przejawem rosnącego w ostatnich latach zainteresowania polską sceną artystyczną we Francji oraz zapowiedzią jeszcze bliższego zacieśnienia współpracy kulturalnej pomiędzy państwami związanego ze zbliżającym się **Sezonem Francja-Polska 2027**. Sezon, którego otwarcie planowane jest na drugą połowę lutego 2027 roku, obejmie program wydarzeń realizowanych po raz pierwszy równolegle w obu krajach. Program we Francji zrealizuje Instytut Adama Mickiewicza we współpracy z Instytutem Polskim w Paryżu. Za wydarzenia w Polsce odpowiada Instytut Francuski we współpracy Ambasadą Francji w Polsce. Więcej informacji o Sezonie można znaleźć [tutaj](#).

Familiar Strangers. Une Pologne multiple

Lokalizacja: 49 Nord 6 Est—Frac Lorraine, Metz, Francja

Otwarcie wystawy: 10.09.2026 r.

Czas trwania wystawy: 11.09.2026-14.02.2027

Kuratorki: Joanna Warsza, Fanny Gonella we współpracy z Sophie Potelon

Artyści i artyści: Assaf Gruber, Emma Dajska, Eva Prusiewicz, Ewa Partum, Janek Simon, Jasmina Metwaly, Małgorzata Mirga-Tas, Natalia LL, Ngo Van Tuong, Oliwia Bosomtwe, OPJ Cyganek i Julie Poulain, Renata Rara Kamińska, Shadow Architecture, Teresa Murak, Zuzanna Hertzig

Organizator: Frac Lorraine

Współorganizator: Instytut Adama Mickiewicza, Instytut Polski w Paryżu

Bilety, godziny otwarcia i dodatkowe informacje:

<https://www.fraclorraine.org/en/exhibition/familiar-strangers-une-pologne-multiple/>

Wystawa jest współorganizowana przez Instytut Adama Mickiewicza i współfinansowana przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, a także wspierana przez Instytut Polski w Paryżu.

Instytut Adama Mickiewicza (IAM) łączy polską kulturę z ludźmi na całym świecie. Jako instytucja państwowa tworzy trwałe zainteresowanie polską kulturą i sztuką, wzmacniając obecność polskich artystek i artystów na globalnej scenie. Inicjuje innowacyjne projekty, wspiera międzynarodową współpracę oraz wymianę kulturalną. Promuje twórczość zarówno uznanych jak i obiecujących twórców, ukazując różnorodność i bogactwo naszej kultury. Instytut Adama Mickiewicza prowadzi także portal Culture.pl, stanowiący wszechstronne źródło wiedzy o polskiej kulturze. Więcej informacji: www.iam.pl.

Kontakt dla mediów:

Bartłomiej Jankowski

bjankowski@iam.pl

tel. +48 601 343 968